

Stk. 2 er en lovfæstelse af ombudsmandens praksis, hvorefter ombudsmanden kan udbede sig myndighedernes stillingtagen til bestemte juridiske temaer og/eller anmode om en redegørelse for myndighedens praksis og den bagved liggende retsopfattelse. Se betænkningen side 264.

Stk. 3 svarer til den gældende lovs § 7, stk. 1, 1. og 2. pkt., samt instruksens § 6, stk. 3, 1. og 2. pkt. Ombudsmanden kan således fortsat indkalde personer til indenretlig afhøring. Forklaringerne afgives efter reglerne i kapitel 68 i retsplejeloven. I den nugældende retsplejelov er reglerne om afhøringer og særlige efterforskningskridt indeholdt i dette kapitel; den gældende lovs henvisning til kapitel 74 er således ikke længere relevant.

Efter den gældende lovs § 7, stk. 4, 3.-6. pkt., er de retsmøder, hvor afhøringerne foretages, ikke offentlige. Den person, en klage angår, har ret til at overvære afhøringerne med bisidder; justitsministeren kan fastsætte regler om, hvem der kan optræde som bisidder, og det er bestemt, at udgifterne til bisidder afholdes efter de regler, der gælder ved statstjenestemænds udgifter til bisidder ved disciplinærfølgning.

Disse bestemmelser foreslås ikke gentaget.

Der ses ikke at være tilstrækkelig grund til, at indenretlige afhøringer i forbindelse med ombudsmandsundersøgelser skal være undergivet andre regler end dem, der er fastsat i retsplejeloven. Det vil sige, at afhøringerne som udgangspunkt vil være offentlige.

Da ombudsmandsundersøgelser stort set aldrig retter sig mod bestemte ansatte, er der heller ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at opretholde bestemmelserne om adgang til at overvære afhøringer og om bisidder for en person, der er genstand for klage.

Stk. 4 svarer til den gældende ombudsmandsinstruks § 3, stk. 3. Bestemmelsen er i lovforslaget overført til selve loven, hvor den mest naturligt hører hjemme. Der er tale om en redaktionel ændring af den gældende bestemmelse. Henvisningen i instruksen til den dagældende retsplejelovs § 749, stk. 2, (den nugældende retsplejelovs § 827, stk. 1) om forevisning og udlevering af dokumenter eller ting er ikke anset for påkrævet.

Lovforslagets § 19 gentager ikke henvisningerne i den gældende lovs § 7, stk. 2 og 4, og i instruksens § 7, stk. 3, til retsplejelovens regler om vidneudelukkelse og vidnefritagelse.

I praksis har ombudsmanden haft ubegrænset adgang til de oplysninger og dokumenter, som ombudsmanden har anset for nødvendige for ombudsmandens undersøgelser. Der ses derfor ikke at være

behov for en regulering af spørgsmålet i ombudsmandsloven.

Skulle en myndighed nægte at udlevere tavshedsbelagte oplysninger, måtte ombudsmanden enten anlægge sag for at få oplysningerne udleveret eller indkalde til indenretlig afhøring i henhold til lovforslagets § 19, stk. 3. I så fald finder retsplejelovens regler om vidneudelukkelse (for tiden retsplejelovens §§ 169 og 170 samt § 827, stk. 1) anvendelse.

Stk. 4 er medtaget for at præcisere, at inspektion eller besigtigelse også kan foretages i forbindelse med oplysningen af en sag, jf. § 18.

Til § 20

Stk. 1 afløser den gældende lovs § 7, stk. 3.

Bestemmelsen tydeliggør, at ombudsmanden har pligt til at høre såvel eventuelt indklagede personer som indklagede myndigheder, jf. pkt. 2 a i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen er endvidere blevet omformuleret, så det kommer klarere frem end i den gældende lov, at der er tale om en kontradiktionsregel.

Det følger af bestemmelsen, at ombudsmanden skal give den, mod hvem undersøgelsen retter sig, lejlighed til at forsvare sig, medmindre ombudsmanden slutter sin undersøgelse uden kritik, henstilling m.v. Pligten gælder såvel undersøgelser, der er rejst ved klage, som sager, der er rejst på ombudsmandens eget initiativ.

Der er tale om en lovfæstelse af den praksis, ombudsmanden i forvejen følger. Se side 264 i betænkningen.

Til § 21

Lovforslagets § 21 afløser den gældende lovs § 5 samt instruksens § 3, stk. 1. Der er i det væsentlige tale om en redaktionel ændring af de gældende bestemmelser.

Det er tydeliggjort, at ombudsmandens bedømmelsesgrundlag i første række er gældende ret, dvs. det samme grundlag, som domstolene bygger på i prøvelsessager i henhold til grundlovens § 63, stk. 1. Se betænkningen side 41-60.

Ombudsmanden er herudover forpligtet til at påse, om forvaltningen har handlet i overensstemmelse med god forvaltningsskik. Se betænkningen side 60-64.

I forbindelse med sin inspektionsvirksomhed kan ombudsmanden desuden bygge sine udtalelser på grundlag af de almindelige humanitære synspunkter. Se pkt. 2 b, 5°, i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til § 18.